Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych - informacje dla producenta drobiu

I. Informacje ogólne

W Polsce w 2013 r. zarejestrowano 7 407 zatruć pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*.

Do zakażeń u ludzi dochodzi najczęściej przez spożywanie skażonych produktów pochodzenia zwierzęcego, tj. jaj i produktów jajecznych oraz mięsa i przetworów mięsnych, głównie drobiowych.

Bakterie *Salmonella* to bakterie jelitowe, które mogą być przenoszone przez wszystkie zwierzęta, jak również przez człowieka. Niektóre serotypy *Salmonella* (np. serotypy *S.* Gallinarum, *S.* Pullorum, *S.* Arizonae) mogą powodować u drobiu choroby dające objawy kliniczne, choć większość z nich nie wywołuje objawów klinicznych.

Pałeczki *Salmonella* mogą się przenosić zarówno w drodze zakażenia pionowego (wertykalnego), czyli ze stada rodzicielskiego na potomstwo, jak również w drodze zakażenia poziomego (horyzontalnego), ze skażonego środowiska na drób.

W Unii Europejskiej został ustanowiony system badawczy mający na celu monitorowanie stad indyków rzeźnych w kierunku zakażeń następującymi serotypami *Salmonella*:

- *S.* Enteritidis,
- S. Typhimurium, w tym jednofazowa *S.* Typhimurium o wzorze antygenowym 1,4,[5],12:i:-,

oraz określono cel unijny, który mają osiągnąć wszystkie państwa członkowskie, tj. ograniczenie występowania maksymalnej wartości procentowej stad indyków rzeźnych z dodatnim wynikiem badań laboratoryjnych w kierunku ww. serotypów *Salmonella* do 1 % lub poniżej tej wartości.

Program nie dotyczy produkcji na użytek własny oraz produkcji w celu sprzedaży bezpośredniej.

II. Bioasekuracja w gospodarstwie

Możliwe źródła zakażenia stada pałeczkami *Salmonella*:

- Sprzęt, wyposażenie, pojazdy,
- Personel
- Pisklęta jednodniowe
- Pasza i woda
- Ściółka
- Obecność innych zwierząt na terenie gospodarstwa (domowych i dzikich – ptaki, gryzonie, owady)

Zaleca się stosowanie następujących środków bioasekuracji:

1) stosowanie zasady stosowanie zasady ”cały kurnik pełen/cały kurnik pusty”;
2) zapewnienie odpowiednich warunków utrzymania w zakresie temperatury, wilgotności, wymiany powietrza, dostępu światła;
3) stosowanie prawidłowej obsady budynku;
4) utrzymywanie w jednym budynku, w obrębie jednego stada, drobiu w jednakowym wieku;
5) izolacja poszczególnych budynków przez osobną obsługę, żywienie, narzędzia;
6) stosowanie pasz kruszonych w żywieniu drobiu;
7) zabezpieczenie paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków;
8) rejestrowanie wejść osób postronnych na teren gospodarstwa;
9) odkażanie kół pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa;
10) regularne aktualizowanie planu zabezpieczenia gospodarstwa przed gryzoniami;
11) rejestrowanie prowadzonych regularnie czynności odkażania, dezynsekcji i deratyzacji.

Osoby zatrudnione do wykonywania czynności związanych z utrzymywaniem drobiu powinny:

1) stosować odzież ochroną, oddzielną do pracy przy każdym stadzie w gospodarstwie;
2) posiadać aktualne badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*;
3) zostać przeszkolone w zakresie higieny osobistej oraz możliwych dróg przenoszenia zakażenia za pośrednictwem odzieży, sprzętu.

III. Pobieranie próbek

Częstotliwość pobierania próbek	Rodzaj pobranego materiału	Liczba próbek pobranych przez hodowcę
na 3 tygodnie przed przemieszczeniem ptaków do rzeźni	okładziny na buty	**2 próbki**, które można połączyć w 1 próbkę zbiorczą

IV. Gdzie zlecić wykonanie badania próbek?
Laboratoria wykonujące badania w ramach programu

1) Laboratoria wyznaczone przez Głównego Lekarza Weterynarii – Zakłady Higieny Weterynaryjnej - lista dostępna na stronie Głównego inspektoratu Weterynarii: www.wetgiw.gov.pl → Diagnostyka laboratoryjna → Wykaz laboratoriów urzędowych wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii do przeprowadzania badań laboratoryjnych, zgodnie z art. 25 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr. 112, poz. 744)
2) Laboratoria zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii w kierunku metody badawczej opisanej w zmianie do Polskiej Normy PN-EN ISO 6579:2003/A1:2007 – lista dostępna na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii: www.wetgiw.gov.pl → Diagnostyka laboratoryjna → Laboratoria Zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii na podstawie art.25a Ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

V. Dokumentacja związana z pobieraniem próbek

W piśmie przewodnim dołączonym do próbek kierowanych do badania laboratoryjnego producent drobiu jest obowiązany umieścić informacje zawierające następujące elementy:

1) imię i nazwisko oraz adres posiadacza drobiu;
2) numer lub oznaczenie stada oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu drobiu;
3) liczbę próbek oraz rodzaj pobranego materiału;
4) datę i godzinę pobrania próbek oraz wysłania ich do laboratorium;
5) rodzaj zastosowanej szczepionki w stadzie drobiu oraz terminu jej podania;
6) informację o stosowanych środkach przeciwdrobnoustrojowych;
7) imię i nazwisko osoby pobierającej próbki.

Dokumentacja przechowywana w gospodarstwie musi zawierać informacje dotyczące:

1) stada (liczba sztuk drobiu, wiek),
2) rodzaju próbek, daty i godziny pobrania próbek,
3) danych osoby pobierającej próbki,
4) daty i godziny wysłania próbek do laboratorium,
5) nazwy i adresu laboratorium,
6) wyników badań laboratoryjnych próbek pobranych w ramach programu.

Dokumentację przechowuje się co najmniej **przez 2 lata od dnia zbycia stada**.